

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOSOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SOCIOLOGIE A ANDRAGOGIKY**

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor diplomové práce: Mária VICENOVÁ, DiS art.
Téma diplomové práce: *Alternatívne terapeutické metódy v praxi sociálneho pracovníka*
Forma studia: kombinovaná
Akademický rok: 2011/2012

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Markéta Čučková

Oponent diplomové práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D.

Formální hledisko diplomové práce: Formální úpravy jsou vesměs v souladu s požadavky na diplomovou práci. Rozsah práce dokonce překračuje tyto požadavky (celkem 66 stran textu ze 73 stran práce), rozsah kapitol je vyvážený a podkapitoly jsou koherentní co do logické výstavby i kontextu. Zde autorka představila logičnost své myšlenkové konstrukce a cit pro návaznost teoretických a praktických poznatků.

Pozor na některé drobné formální nedostatky jako: úvod, závěr a seznam použité literatury se obvykle nečíslicí jako kapitoly; jakýkoliv nadpis k souvislému textu by neměl být na konci strany (viz s. 21); písmo by mělo být jednotné (i když je zde použito jako zvýraznění), stejně tak užívání odrážek pro výčty by mělo být jednotné (viz do s. 31 „kuličky“ a od s. 35 „pomlčky“), výčty jako takové je vhodné oddělovat interpunkcí (čárky nebo středníky a na konci tečka), odkaz pod čarou č. 79 a 90 je přeškrtnutý. Těmto nedostatkům však nepřisuzuji přílišnou váhu, spíše na ně upozorňuji jako prevenci pro další zpracování třeba magisterské práce.

Dovednost v užívání bibliografických citací v textu i v závěrečném soupisu literatury odpovídá jednotné normě (zde užitá asi aktualizovaná verze) a je v souladu s předepsanými požadavky na etiku práce. Pozor na rozlišování přímých citací a parafrází v bibliografických odkazech (chybí slůvko srov., což nekoresponduje se správným rozlišováním v textu práce). Je potřeba zdůraznit přehled autorky v užívání odborné literatury, četnost až 38 zdrojů a zahrnuje i zahraniční informační zdroje! Autorka se tímto významně orientuje v problematice a sleduje aktuální dění a jeho vývoj.

Estetické hledisko diplomové práce: Diplomová práce působí velice přehledně a strukturovaně, snadno se v ní čtenář orientuje. Nadpisy jsou zřetelně označené a nesplyvají s textem práce. Samotný text je esteticky utvářen prostřednictvím formálně přijatelných výrazových prostředků, jako je tučné zvýraznění a kurzíva. Užití tabulky a grafy (lépe uvádět jednotný typ grafů) včetně příloh dokládají patřičnou názornost a jsou barevně a kreativně ztvárněny. Lze poznat, že autorka práci pojímala zodpovědně a pečlivě. Celá práce působí kultivovaným dojmem a tzv. „lahodí oku“.

Odborné hledisko diplomové práce: Téma práce je adekvátně zvoleno vzhledem ke studovanému oboru. Teoretický koncept bakalářské práce mapuje problematiku alternativních terapeutických metod vztahenou k profesi sociálního pracovníka. Vymezení problému práce směřuje v andragogickém kontextu k profilaci na sociální práci a problém je reflektován i v samotném cíli, citují: „...*popsat podstatu a charakteristiku vybraných alternativních terapeutických metod....zjistit preferenci vybraných terapeutických metod v závislosti na demografických charakteristikách klientů...*“ (viz anotace).

Výše artikulované cíle jsou přínosné hned v několika rovinách. Jde o obohacení andragogické dimenze v oblasti duchovní ve vazbě na teoretická východiska práce, kde je možné vysledovat ony závislosti. Práce umožňuje rovněž komparativní a komplexní pohled na terapii uměním v rozmezí předmětu diplomové práce. V neposlední řadě je nástrojem pro optimální výběr terapie a jejích technik při práci sociálního pracovníka s klientem. Diplomová práce má neodmyslitelně praktický přínos, je dokonce multiplikační!

Promyšlená posloupnost jednotlivých kroků studentky je patrná z precizního metodologického uchopení v rovině teoretické (zde interpretace terapií umění skrze jednotná kritéria umožňující komparaci) i praktické (nápaditost průzkumného šetření a jeho deskriptivní statistické zpracování). Uvědomělost diplomantky spočívá i ve výběru vhodného počtu terapií, který je zaměřen na nejčastější psychoterapeutické metody, tj. arteterapie, muzikoterapie a taneční terapie a jejich usouvztažení k sociální rehabilitaci jednotlivce (viz s. 10).

Stěžejní deskripce a charakteristika vybraných terapií se pohybuje okolo jejich základních jednotek: arteterapie – barva a tvar, muzikoterapie – tón, taneční terapie – pohyb a to v kontextu jejich praktického užití i diagnostiky. Vysoce oceňuji volbu jednotných kritérií pro uvedený popis a charakteristiku, neboť je zde možná komparace a terapie již při čtení nabývají praktického rozměru použití, sociální pracovník si může souvislosti a aspekty daných terapií patřičně uvědomovat. Jednotlivá kritéria odpovídají samotným kapitolám (což je přehledné) jako jsou: stručná historie (opět jednotně podle období pravěk až moderna), cíle terapie, cílové skupiny terapie, intervenční techniky terapie a diagnostika při terapiích.

Studentka se opírá o odbornou literaturu tak systematicky, že uvádí nejen potřebné informace, ale i vazby na oblasti využití a úspěchy jednotlivých metod, jakož i interakce technik terapií ve vazbě na psychologické výzkumy v oblasti vztahu osobnostní polarit a konkrétní terapie. Např. lze vysledovat vztah taneční terapie a polaritu extrovert (viz s. 17) nebo arteterapie a polarita introvert (viz s. 31). Oceňuji i naznačenou rámcovou metodiku práce s jednotlivými terapiemi, zde lze postřehnout, že muzikoterapie se vesměs od zbývajících terapií metodicky liší tím, že je s klientem pracováno nejprve s respektováním psychologického rozpoložení a poté dochází k postupnému navozování transformace tohoto rozpoložení (viz s. 40).

Teoretické informace autorka aplikuje na možnosti práce sociálního pracovníka, které jsou ještě konfirmovány samotným průzkumem a nutno dodat, že velice zajímavým. Průzkum poskytl rozmanité zdrojové data, která by se dala použít ještě pro další zpracování, buď opakováním průzkumu na širší cílové skupině, nebo opravdu výzkumným zpracováním

s hypotézami a induktivní statistikou. Musím vyzdvihnout znovu nápaditost tématu empirického šetření a doporučuji pokračovat v uvedeném tématu i v magisterské práci!

Je důležité pohybovat se jednotně v terminologii metodologie vědy, mám na mysli, že studentka někdy hovoří o empirickém šetření jako o výzkumu (viz dokonce názvy kapitol, např. 3.4, 3.4.1, 3.5) jindy se zmiňuje o průzkumu (viz kapitoly 3.4.2, 3.4.3, nadpisy tabulek nebo text na s. 52). Jednoznačně jde o průzkumné šetření, kde sama autorka správně poznamenává, že používá na místo hypotéz výzkumné otázky obsahující pouze jednu proměnnou (viz s. 52). Koncipovaná myšlenka empirického šetření je natolik brilantní, že umožňuje i několik výzkumných šetření, resp. jeden hlavní cíl a několik dílčí, stačilo by formulovat výzkumný problém jako otázku vztahu mezi proměnnými, čili toto empirické šetření v sobě stále nese potenciál aspirovat na výzkumné šetření, proto doporučuji od této myšlenky neupouštět.

Konkrétně mám na mysli doslovně formulovaný cíl práce „*zjistit preferenci vybraných terapeutických metod v závislosti na demografických charakteristikách klientů*“ (viz anotace). Zde co demografická charakteristika, to jednotlivá hypotéza (opravdu široké pole výzkumu, myslím v pozitivním slova smyslu možností zkoumání!). Tím, že se studentka již a priori zaměřila na zkoumání vztahu konkrétního druhu terapie se zvolenou charakteristikou, musela zákonitě podstoupit cestu průzkumného šetření. Zde jsem chtěla jenom naznačit další pole působnosti, jinak průzkumné šetření jako takové je výborné!

Kvituji s povděkem, že diplomantka před distribucí dotazníku zařídila jednak pilotáž skrze psychologa v oblasti distribuce dotazníku pro ověření jeho validity, ale také skrze diagnostiku osobnostní polarit vybraných respondentů (ti měli možnost zjistit polaritu introvert/extrovert a tudíž uměli na tuto položku v dotazníku odpovědět), zde byla zajištěna v podstatě validita položky na osobnostní polaritu. Skvělé!

Empirické šetření dosáhlo 37% návratnosti, což je slušné (37 respondentů z 64) a také potřebných výsledků, tedy odpovědí na položené otázky. Zajímavým postřehem studentky je, že kombinovanou terapii si zvolili respondenti s ADHD (viz s. 62) – což může být podkladem k dalšímu výzkumu, viz předchozí dedukce na polaritu a druh terapie, zde klidně druh terapie a vazba na řešené problémy (které dotazník poskytuje, ale které, jak uvádí studentka, nebyly přímo předmětem šetření). Diplomantka všechna zjištění náležitě interpretuje a dokládá tabulkami a grafy – názornost je opravdu vysoce znatelná a systematická.

Upozorním ještě na jednu nepřesnost na straně 52: Autorka píše, že „*předmětem výzkumu je sledování změn preferencí klientů v závislosti na jejich pohlaví, věku, ekonomické produktivnosti a osobnostní polaritě*“. Nejde o sledování změn preferencí, protože nejde o longitudinální výzkum a opakované měření, vhodnější by bylo napsat, že jde o sledování variability preferencí...atd.

U otázky č. 1 – kde se sleduje vazba arteterapie na pohlaví, se prokázala větší četnost žen, což je de facto logické, neboť výzkumu se účastnilo více jak polovina žen oproti mužům – zde výsledek statistické pravděpodobnosti. Ale jinak naprosto oprávněná otázka, badatel se může ptát v podstatě na cokoliv, co si určil.

V tomto kontextu je škoda, že studentka zůstala u průzkumného šetření, neboť s daty, které má k dispozici by to byl opravdu pěkný a přínosný výzkum. Mohla by využít dedukce z literatury na druh terapie a osobní polaritu a potvrdit či vyvrátit uvedené tvrzení nebo jít vlastní cestou a porovnat již zmíněný vztah druhu terapie s řešenými problémy. Zde mám jen potřebu zdůraznit opět dobré myšlenky, aby v budoucnu nezapadla.

Ráda bych ale věděla, co diplomantku vedlo k volbě právě takových otázek průzkumného šetření na straně 51, má z praxe nějakou představu o těchto vztazích, které si chtěla potvrdit?

Celkově pak konstatuji, že výklad a styl argumentace považuji za jasný a plynulý. Diplomantka adekvátně syntetizuje a kontinuálně propojuje myšlenky jednotlivých autorů po stránce argumentační i stylistické. Její názorové vyjádření prolíná celou prací, tzn., že poměr mezi opisem problematiky a vlastním postojem je vyvážený. Námět diplomové práce přímo vybízí k dalšímu rozpracování v magisterské práci, jak bylo již zmíněno.

Vzhledem vymezenému cíli, metodologii zpracování a výsledkům práce, konstatuji, že byl cíl naplněn.

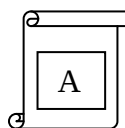
Otázky k obhajobě:

Prosím o zodpovězení následujících otázek:

- Co Vás vedlo ke stanovení výzkumných otázek?
- Proč byly vybrány následující výzkumné vztahy (zestručním):
 1. Taneční terapie – pohlaví;
 2. Arteterapie – ekonomická produktivita;
 3. Muzikoterapie – četnost introvertů;
 4. Kombinovaná terapie – věk respondentů.

Sumativní hodnocení: Diplomantka *vypracovala výbornou a zajímavou práci*, která se vztahuje k druhům terapie umění vůči demografickým a osobnostním charakteristikám. Teoretická rovina je náležitě odborně koncipována a umožňuje komparativní srovnání jednotlivých terapií podle vybraných adekvátně zvolených kritérií. Průzkumné šetření poskytuje dostatečné množství zdrojových dat a přímo vybízí k výzkumnému šetření. Tuto práci považuji opravdu za přínosnou nejenom v praxi, kdy sociální pracovníci mohou optimálně zvolit techniku terapie, ale i pro vytváření nových teorií výzkumem (viz podněty ADHD a kombinované terapie) nebo o konfirmaci známých teorií (viz druh terapie a osobnostní polarita klienta). Práce v sobě zahrnuje opravdu velký informační potenciál!

Klasifikace: Doporučuji k obhajobě

V Olomouci 27. dubna 2012

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D.